

III nodaļa.

Biogrāfiskas uzziņas par publikāciju autoriem

Turpmākajās lappusēs sniegtas uzziņas par tiem publikāciju autoriem, kuru darbi ietverti vienīgi izlases pirmajā sējumā. Autori, kas būs pārstāvēti abos sējumos (G. H. Ekarts, R. Ginters, O. Grosbergs, S. Almazovs, V. Jurēvičs), tiks plašāk raksturoti otrā sējuma beigās. Jāatzīmē arī, ka par atsevišķiem recenzentiem uzziņu nav, jo trūkst jebkādu biogrāfisko materiālu; te minami Ivins, K. Koņinskis, G. Romanovskis, N. Severskis un vairāki kritiķi, kas parakstījušies tikai ar iniciāļiem.

Personām, kas dzimušas vai mirušas Latvijā un citviet bijušās Krievijas impērijas teritorijā līdz 1917. gadam, dzimšanas un nāves dati norādīti gan pēc vecā, gan pēc jaunā stila, atdalot abus variantus ar šķērsvītru (10./22. 10. 1843 u. tml.).

1. Vācu prese

Ādolfs Eistahijs Hibiņskis

(29. 04. 1880 Krakovā – 31. 10. 1952 Poznaņā) – poļu muzikologs. No 1890 mācījies vijoloļspēli, klavierspēli un mūz. teorijas pamatus. Kopš 1901 studējis mūz. vēsturi un filozofiju Krakovas Jagaiļa universitātē, 1901–02 un 1904–08 arī muzikoloģiju Minhenes universitātē. 1905–07 apguvis kompozīciju pie L. Tīla Minhenes Karaliskajā Mūzikas akadēmijā. 1908 ieguvis filozofijas doktora grādu. Bijis pasniedzējs (no 1912), muzikoloģijas katedras vadītājs (1913–41) un profesors (1921–39) Ļvovas universitātē, profesors Ļvovas konservatorijā (1916–28, 1939–41) un Poznaņas universitātē (1945–52). Uzskatāms par poļu muzikoloģijas skolas dibinātāju, guvis plašu ievērību kā poļu senās mūzikas speciālists; pētījis arī radošās apvienības *Jaunā Polija* (K. Šīmanovska u. c.) pārstāvju skaņdarbus un poļu tautas mūziku. Regulāri pievērsies izdevējdarbībai un mūzikas publicistikai – 1928 bijis viens no Poļu senās mūzikas izdevniecības dibinātājiem, 1928–33 un 1948–50 žurnāla *Kwartalnik Muzyczny* galvenais redaktors, 1935–37 ikgadējā izdevuma *Polski Rocznik Muzykologiczny* redaktors. Jaunībā, Vācijas studiju gados, daudz rakstījis par laikmetīgo Eiropas mūziku izdevumos *Neue Musik-Zeitung* un *Signale für die musikalische Welt*. Šajā periodā kļuvis par vienu no pirmajiem kritiķiem ārpus Latvijas, kura uzmanības lokā nonākuši A. Kalniņa darbi. Līdzās izlasē iekļautajam

rakstam te izceļamas arī publikācijas A. Kalnins: *5 lettische Volkslieder* [...] // *Signale für die musikalische Welt*, 1908, Nr. 15) un *Jung-Russische Klaviermusik* // *Neue Musikzeitung*, 1910, Nr. 17 (par A. Kalniņa un A. Skrjabina klavierdarbu atšķirībām).

Literatūra: 14, 431; 37.

Hanss Hohapfels

(23. 02. 1871 Kaselē – 27. 04. 1930 Štutgartē) - vācu diriģents, mūzikas kritiķis, mūzikas pedagogs, komponists. Mācījies ģimnāzijā Kaselē, studējis Berlīnes mūzikas augstskolā pie V. Bargīla. Kopš 1894 dzīvojis Liepājā: bijis laikraksta *Libausche Zeitung* mūzikas recenzents, arī mūzikas skolotājs, vīru kora biedrības *Libauer Liedertafel* un vietējās filharmonijas orķestra diriģents. 1896 dibinājis A. Rubinšteina vārdā nosaukto Liepājas mūzikas skolu, vadījis to līdz 1914. Bijis draudzīgās attiecībās ar vairākiem latviešu inteliģences pārstāvjiem, arī ar nākamo rakstnieci Z. Mauriņu (pieminēts viņas atmiņās) un ar komponistu A. Kalniņu (piedalījies vairākos viņa koncertos kā pianists pavadītājs). Pirmā pasaules kara laikā, tāpat kā daudzi citi vācieši, izsūtīts uz Vjatkas guberņu. Ap 1918 atgriezies Liepājā, pēc tam īsu laiku strādājis mūzikas skolā Kaselē, bet ne vēlāk kā 1919 atkal devies uz Liepāju: turpinājis darbu avīzē *Libausche Zeitung*, izveidojis stīgu orķestri, 1927 līdzdarbojies atjaunotās filharmonijas dibināšanā. Paralēli publicista un atskaņotājmākslinieka darbībai regulāri pievērsies arī komponēšanai. 1928 atstājis Liepāju un mūža nogali aizvadījis Štutgartē.

Literatūra: 17, 318; 18, 526; 20.

Teodors Hermanis Pantēniuss

(10./22. 10. 1843 Jelgavā – 16. 11. 1915 Leipcigā) – vācbaltiešu rakstnieks un preses darbinieks, literāta un latviešu draudzes mācītāja Vilhelma Kristiāna Pantēniusa dēls. Apmeklējis elementārskolu Jelgavā, pēc tam sešus gadus dzīvojis un mācījies Salgales pastorātā, tad Jelgavā, Kurzemes guberņas ģimnāzijā. 1862–65 studējis teoloģiju Berlīnē, 1865–1866 Erlangenē (Vācijā). Dažus gadus bijis mājskolotājs Sanktpēterburgā, pēc tam, 1870–76, mājskolotājs un privātskolotājs Rīgā. Rīgas periodā kļuvis arī par laikraksta *Rigasche Zeitung* līdzstrādnieku; 1873–76 bijis mēnešraksta *Baltische Monatsschrift* redaktors. No tēva mantojis interesi par latviešu tautas dzīvi un ieražām. 1874–75 bijis vācbaltiešu dibinātās *Latviešu literārās* (jeb

Latviešu draugu) biedrības sekretārs; savās publikācijās bieži uzstājies kā samierinātājs, cenšoties izlīdzināt asās domstarpības starp abām kopienām.

1876 pārcēlies uz dzīvi Vācijā, kur līdz 1886 bijis Leipcigas žurnāla *Daheim* līdzstrādnieks – vispirms otrais, vēlāk galvenais redaktors. 1891–1909 darbojies Berlīnē, 1886–1900 bijis žurnāla *Velhagen & Klasings Monatshefte* līdzizdevējs. Pēc tam līdz mūža beigām dzīvojis Leipcigā.

T. H. Pantēniusa literārā daiļrade iezīmīga ar episki dramatisku, reālistisku rakstības stilu. Sacerējis arī stāstus un autobiogrāfiskus tēlojumus, taču īpašu popularitāti gan Vācijā, gan visā Baltijā guvis ar saviem vēsturiskajiem romāniem. Vairāki T. H. Pantēniusa darbi, kuros līdzās Baltijas vācu vēsturei un sadzīvei plaši raksturota latviskā vide, jau viņa dzīves laikā izdoti arī latviski. To vidū īpaši jāatzīmē plaši pazīstamais romāns *Die von Kelles* (1885; latviski izdots 1887, ar nosaukumu *Kelieši*).

Lai gan autorība izlases 17.–19. lpp. iekļautajam *Rigasche Zeitung* rakstam (paraksts *T. P.*) nav pierādīta, šīs publikācijas stils un tajā paustās domas ļauj gandrīz droši apgalvot, ka rakstītājs varētu būt T. H. Pantēniuss – toreizējais *Rigasche Zeitung* līdzstrādnieks.

Literatūra: 4, 577–578; 16, 30625–30626; 23, 247–248.

Morics Rūdolfs

(1843 Leipcigā – 09./21. 09. 1892 Rīgā) – vācu mūzikas kritiķis un pedagogs. Apmeklējis Leipcigas Sv. Tomasa baznīcas skolu, studējis filoloģiju šīs pilsētas universitātē, vēlāk mācījies Leipcigas konservatorijas čella klasē. 1865 uzaicināts par pasniedzēju meiteņu skolā Jēkabpilī, 1867 pārcēlies uz Rīgu. Strādājis par privātskolotāju un par pedagogu Rīgas Skaņu mākslas skolā, kur pasniedzis kompozīciju un mūzikas teoriju. Vienlaikus kopš 1871 vasaras līdz dzīves beigām bijis mūzikas kritiķis – vispirms laikrakstā *Zeitung für Stadt und Land*, vēlāk (kopš 1876 augusta) *Rigaer Tageblatt* (līdz 1882 nosaukums *Neue Zeitung für Stadt und Land*). Publicējis virkni darbu, kas veltīti Rīgas mūzikas un teātra vēsturei, nozīmīgākais no tiem – enciklopēdiska rakstura izdevums *Rigaer Theater-und Tonkünstler-Lexikon* (1890).

Literatūra: 2, 167–168; 24, 203–204.

Hanss Šmits

(06./18. 09. 1854 Vilandē – 29. 08. 1923 Rīgā) – vācbaltiešu komponists, mūzikas kritiķis, pianists, pedagogs, dzejnieks, kristīts kā Johans Valentīns Šmits. Dzimis pedagoga Gustava Maksa Šmita ģimenē; māte Amālija cēlusies no Lencu dzimtas, kas ievērojama ar vairākiem izciliem zinātnes un kultūras darbiniekiem. Mācījies Vilandē, tēva dibinātajā mācību un audzināšanas iestādē; vienlaikus pie vietējā pedagoga Ā. Mummese apguvis klavierspēli, ērģeļspēli un dziedāšanu. Pēc obligātā karadienesta īsu laiku strādājis Pērnavā par mājskolotāju. 1875–78 studējis Leipcijas konservatorijā pie K. Reinekes, H. Krečmara, Z. Jadaszona u. c. pedagogiem; beidzis kompozīcijas klasi. Pēc tam papildinājies teorijā Berlīnes Mūzikas akadēmijā pie F. Kīla; vienlaikus bijis vijolnieka un komponista J. Joahima dēlu mājskolotājs, viņa namā iepazinies arī ar J. Brāmsu. Turpmākos divus gadus uzturējies Vīnē – konsultējies pie J. Brāmsa kompozīcijā, papildinājies pie G. Noteboma kontrapunktā un pie E. Smjetanska klavierspēlē. Jau kopš šī laika epizodiski pievērsies mūzikas kritikai. Pēc Vīnes perioda vienu ziemu pavadījis Frankfurtē pie Mainas. 1883–85 strādājis par ērģelnieku Ārensburgā (tagadējā Kuresārē). Kopš 1885 dzīvojis Rīgā: bijis laikraksta *Rigasche Rundschau* (līdz 1894 *Zeitung für Stadt und Land*, 1915–17 *Рижское Обозрение*) mūzikas recenzents, pedagogs, mūziķu biedrības *Crescendo* dibinātājs un vadītājs. 1918 recenzējis koncertdzīvi laikrakstā *Baltische Zeitung*, 1919–22 atkal *Rigasche Rundschau*.

Radošā mūža lielākajā daļā aktīvi koncertējis – kā pavadītājs uzstājies kopā ar vācu dziedātājiem A. Joahimu (1892/1893) un R. fon Curmīleni (no 19. gadsimta 70. gadu beigām līdz 1905). Veidojis plašas koncertprogrammas arī ar latviešu dziedātājiem M. Vīgnieri-Grīnbergu, O. Pļavnieci, P. Saksu u. c. 1919 pēc J. Vītola uzaicinājuma kļuvis par klavieru klases pedagogu jaundibinātajā Latvijas konservatorijā un ieņēmis šo amatu līdz 1922.

Kompozīcijas jomā darbojies galvenokārt līdz 20. gadsimta sākumam, vislielāko uzmanību veltot kameržanriem, it īpaši solodziesmai un klaviermūzikai. Laikabiedru vidū guvis atzinību arī kā dzejnieks – H. Šmita dzejoļi kļuvuši par pamatu vairāku komponistu vokālajiem darbiem, tai skaitā četrām J. Brāmsa solodziesmām (pazīstamākā no tām – *Sappho oda* op. 94 nr. 4). Tulkojis vāciski daudzu vokālo skaņdarbu tekstus (P. Čaikovska, M. Gļinkas, N. Rimskā-Korsakova operu libretus,

P. Čaikovska, F. Šopēna, E. Grīga, A. Kalniņa, J. Vītola solodziesmu, kā arī latviešu tautasziesmu tekstus).

Literatūra: 4, 687; 6; 24, 213; 26; 27.

Aleksandrs Teodors Štegers

(06./18. 04. 1857 Ventspilī – 18. 04. 1932 Rīgā) – vācbaltiešu mūzikas kritiķis, pedagogs, diriģents, komponists. Dzimis Ventspils pilsētas ārsta Ludviga Jakoba Štegera ģimenē. Mūziku mācījies sākumā pie māsas, vēlāk divus gadus pie mūzikas direktora Hinkes. No 15 gadu vecuma divus gadus apmeklējis Kuldīgas ģimnāziju, pēc tam Rīgas politehnikuma (vēlākā Rīgas Politehniskā institūta) sagatavošanas skolu. 1875–81 studējis mašīnbūvi Rīgas politehnikuma inženieru nodaļā, vienlaikus dziedājis korī, darbojies arī kā kordiriģents un komponists. 1880 izcīnījis pirmo godalgu Baltijas vācu dziesmusvētku kompozīciju konkursā, pēc tam, 1881–84, studējis Minhenes Karaliskajā Mūzikas skolā pie J. Reinbergera. No 1885 bijis mūzikas pedagogs Rīgā (solfedžo un kordziedāšanas pasniedzējs Rīgas Skaņu mākslas skolā, arī privātskolotājs), 1892–1915 avīzes *Rigaer Tageblatt* mūzikas recenzents. Pēc G. H. Ekarta atziņas, starp trim prominentākajiem šī laikposma Rīgas vācu kritiķiem (K. Vāks, H. Šmits un A. Štegers) pēdējais savās prasībās bijis visstingrākais [5]. Veicis diriģenta pienākumus vairākās mūzikas biedrībās (pūtēju biedrības *Hüon* orķestrī 1887–1910, J. S. Baha kora biedrībā *Bach Verein* no 1908, kora biedrībās *Rigaer Liedertafel* un *Rigaer Liederkrantz* 1909–1916). Iestudējis un atskaņojis virkni monumentālu darbu (J. Brāmsa *Vācu rekviēmu*, Dž. Verdi *Rekviēmu* u. c.) arī kopā ar Rīgas pilsētas (Vācu) teātra orķestri. Smagas slimības dēļ (amputētas abas kājas) 1916 pārtraucis diriģenta darbību. Visā radošā mūža gaitā pievērsies arī komponēšanai – sacerējis kordziesmas, lielus vokāli instrumentālus darbus, kameropusus u. c.

Literatūra: 2, 185; 5; 24, 235; 25, 251.

Karls Tisens

(05. 05. 1867 Ķīlē – ?) – vācu mūzikas kritiķis, mūzikas pedagogs, komponists. Beidzis ģimnāziju Meldorfā, pēc tam apguvis mūziku Veimārā un Virzburgā. Vairākus gadus darbojies kā kordiriģents Austrumfrīzlandē, vēlāk bijis mūzikas

skolotājs un mūzikas kritiķis Citavā. Rakstījis simfonisko un kora mūziku, arī kamerdarbus.

Literatūra: 13, 1837; 14, 431.

Karls Konrāds Ulmanis

(8./20. 10. 1829 Krimuldā – 9./21. 11. 1890 Lugažos) – vācbaltiešu mācītājs, publicists, mācītāja un sabiedriskā darbinieka Karla Kristiāna Ulmaņa dēls. 1844–48 mācījies Rīgas guberņas ģimnāzijā, 1849–52 studējis teoloģiju Tērbatas universitātē, 1856–57 Hallē. 1854 bijis skolotājs privātā pansionātā Vaidavā. Mācītāja darbam sagatavojies kā praktikants Mazsalacā un Valmierā (1855/1856). 1857 kļuvis par latviešu-vācu draudzes mācītāju Lugažos, kur strādājis gandrīz līdz mūža beigām. Bijis arī reliģijas pasniedzējs Vidzemes skolotāju seminārā Valkā. Kopš 1862 darbojies *Latviešu literārajā* (jeb *Latviešu draugu*) *biedrībā*. Vācis un izdevis latviešu tautasdziesmas vācu tulkojumā ar pievienotu tekstu oriģinālvalodā (*Lettische Volkslieder übertragen im Versmaass der Originale*. – Riga: H. Brutzer & Co, 1874. – 212 S.). Jaunlatviešu kustības periodā aktīvi paudis savus uzskatus presē.

Literatūra: 19; 22, 153–154.

Rihards Magnuss Karls fon Vistinghauzens

(20. 02./3. 03. 1872 Tallinā – 04. 1915 pazudis bez vēsts Galīcijas frontē kaujā pie Tarnovas) – vācbaltiešu virsnieks, pedagogs, diriģents, komponists, mūzikas kritiķis. Apmeklējis Rēveles Doma skolu, vēlāk mācījies Davosā (Šveicē) un ģimnāzijā Tērbatā. 1890–91 studējis fiziku Tērbatas universitātē. 1891–93 apguvis mūzikas vēsturi Berlīnes universitātē, mācījies arī kompozīciju pie V. Bergera; 1894–95 studējis Mīnhenes Karaliskajā Mūzikas akadēmijā un Mīnhenes universitātē. Strādājis vairākās Vācijas pilsētās – bijis kapelmeistars un pianists koncertmeistars Poznaņā¹⁶⁰ un Gerlicā, pēc tam kapelmeistars teātrī Elberfeldē (tagadējās Vupertāles daļa). 1900–06 bijis kompozīcijas, kontrapunkta un partitūras lasīšanas pedagogs Šneidera mūzikas skolā Drēzdenē. 1906 iesaukts Krievijas armijā kā rezerves virsnieks; kopš 1907 bijis aktīvajā karadienestā, tā gaitā uzturējies arī Irkutskā, kur strādājis par pedagogu mūzikas skolā. Pēc atvaļināšanās no dienesta kopš 1912 bijis kompozīcijas un klavierspēles pedagogs, kā arī kora klases vadītājs un inspektors Ķeizariskās krievu

mūzikas biedrības Rīgas mūzikas skolā. 1914 atkal iesaukts aktīvajā karadienestā un 1915 nosūtīts uz Galīcijas fronti.

Radošā mūža gaitā sacerējis dažādu žanru darbus, visvairāk vokālās kompozīcijas. Darbojies kā mūzikas kritiķis vairākās avīzēs, tai skaitā laikrakstā *Rigasche Rundschau* (1913 vasarā), kura slejās lielu uzmanību veltījis arī latviešu mūzikas dzīvei.

Literatūra: 25, 308–309.

2. Krievu prese Vsevolods Češihins

(06./18. 02. 1865 Rīgā – 14. 12. 1934 Nižņijnovgorodā) – krievu mūzikas un literatūras vēsturnieks un kritiķis, rakstnieks, tulks; vēsturnieka, literāta un preses darbinieka Jevgrafa Češihina dēls, literatūrzinātnieka Vasilija Češihina-Vetrinska brālis. Mācījies Rīgas Aleksandra ģimnāzijā, vēlāk Sanktpēterburgas universitātes juridiskajā fakultātē (absolvējis 1887). Pēc augstskolas beigšanas strādājis advokatūrā un Rīgas apriņķa tiesā (īss pārtraukums ap 1891, kad neveiksmīgi mēģinājis uzsākt žurnālista karjeru Maskavā); 1903–06 ieņēmis tiesā mirtiesneša amatu, 1906 politisku iemeslu dēļ atstādināts, turpmāk bijis zvērināts piesēdētājs.

Mūzikā bijis autodidakts – pašmācības ceļā apguvis kompozīcijas teoriju, labi spēlējis klavieres. Rakstījis par dažādiem tematiem (tai skaitā par mūzikas dzīvi) vietējos laikrakstos *Рижский Вестник* (1888–95), *Прибалтийский Край* (1897–1907, līdz 1899 nosaukums *Прибалтийский Листок*), *Рижская Мысль* (1908–15), kā arī Sanktpēterburgas izdevumos (laikrakstā *Новости*, žurnālos *Артист*, *Наблюдатель*, *Русская Музыкальная Газета*), Maskavas žurnālā *Музыка* u. c. Vairākos darbos pievērsies mūzikas vēsturei, plašākais no tiem veltīts krievu operai – *История русской оперы (с 1674 по 1903)*: pirmpublicējums žurnālā *Русская Музыкальная Газета*, 1901, 27.–35., 37.–44., 46.–52. numuri, vēlāk izdevumi grāmatā (*С.-Петербург*, 1902; atkārtots un papildināts izdevums – *Москва-Лейпциг*, 1905). Vaļasbrīžos arī komponējis. Rosīgi iesaistījies Rīgas mūzikas dzīvē – 1898 bijis viens no Ķeizarkās Krievu Mūzikas biedrības Rīgas nodaļas dibinātājiem; šajā pašā gadā tās paspārnē pēc viņa iniciatīvas atjaunota literatūras un mūzikas biedrība

¹⁶⁰ Šajā laikposmā Poznaņa atradusies Vācijas teritorijā, un vācu versijā tās nosaukums bijis *Pozene*.

Ладо, vadījis to 1902–04. Pēc 1910 bijis dziedāšanas biedrības *Баян* priekšsēdētājs un goda biedrs. Darbojies arī kā pasniedzējs Rīgas Skaņu mākslas skolā.

Līdzās mūzikai jau kopš jaunības pievērsies literāta darbībai – rakstījis dzeju, stāstus, lugas u. c. Par vienu no saviem nozīmīgākajiem darbiem uzskatījis lugu *Cilvēks bez ēnas* (1902 to iestudējusi Rīgas virsnieku mūzikas un drāmas biedrība). Pievērsies arī literatūras vēsturei: publicējis darbu *Жуковский, как переводчик Шиллера (Пуза, 1895)*, par ko saņēmis Krievijas Zinātņu akadēmijas prēmiju. Tulkojis daudzu skaņdarbu tekstus – R. Vāgnera operu *Parsifāls* (1890) un *Tristans un Izolde* (1895) libretus, J. Vītola, A. Jurjāna u. c. latviešu komponistu dziesmu tekstus. Darbojies Rīgas Krievu literātu pulciņā (1874 to dibinājis viņa tēvs J. Češihins), Drāmas biedrībā, kā arī Rīgas Literātu un mākslinieku biedrībā, kas par savu mērķi uzskatījusi vietējo tautību tuvināšanu uz mākslas pamatiem. Vadījis Rīgas Pedagoģiskās biedrības Jauno valodu sekciju (pats izgudrojis un līdz mūža galam pilnveidojis mākslīgo valodu *непо*).

1915 Rīgu atstājis un apmeties uz dzīvi Petrogradā, kur turpinājis publicista (tai skaitā mūzikas kritiķa) darbību. 1917–1918 piedalījies revolucionāros mītiņos. 20. gadsimta 20. gados publicējis vairākus rakstus žurnālā *Жизнь Искусства*, tulkojis krievu dzeju (M. Ļermontovu, A. Tolstoju, A. Fetu, I. Krilovu u. c.) franciski un vāciski, kā arī J. V. Gētes, H. Heines, P. Verlēna un A. Lamartina dzeju krieviski. Mūža nogali aizvadījis Nižņijnovgorodā.

Daudzi V. Češihina darbi palikuši nepabeigti, tai skaitā *История русской музыки с древнейших времен* sešos sējumos (atsevišķu nodaļu manuskripti glabājas viņa arhīvā Sanktpēterburgā), *Теория композиции* sešos sējumos, opera *Сапфотājs*¹⁶¹ (1929–1930; uzmetumi glabājas arhīvā Sanktpēterburgā).

Literatūra: 32, 200–201; 33, 44–75; 36, 128–145; 38.

Leo Dēmants

(1900–4. 05. 1985? Austrālijā) – ebreju cilmes pianists, mūzikas pedagogs, mūzikas kritiķis (krievu presē minēts kā *Лево Дēmантс*). Latvijas brīvvalsts laikā (līdz 1932) daudz uzstājies Rīgā gan solo, gan dažādu ansambļu sastāvā; bieži iekļāvis savos

¹⁶¹ Operas nosaukums krievu valodā ir *Грезоплаватель*.

koncertos latviešu komponistu (A. Kalniņa u. c.) darbus, arī kā koncertmeistars sadarbojies ar latviešu māksliniekiem (M. Vīgnieri-Grīnbergu, J. Sproģi u. c.). 1920 veicis mūzikas kritiķa pienākumus laikrakstā *Сегодня*. 1933 pārcēlies uz dzīvi Kopenhāgenā, arī tur līdztekus pedagoģiskajai darbībai regulāri popularizējis latviešu mūziku gan kā pianists, gan kā koncertmeistars – ik gadu piedalījies Latvijas vēstniecības organizētajos 18. novembra un (kopš 1934) 15. maija koncertos; kopā ar dāņu dziedātājiem iestudējis J. Vītola, L. Garūtas, J. Zālīša u. c. latviešu komponistu solodziesmas, kuras atskaņojis arī Kopenhāgenas radiofonā; lasījis lekcijas par latviešu mūziku Kopenhāgenas un Stokholmas radiofonos. Vēlāk izceļojis uz Austrāliju, bijis pedagogs Sidnejā. Gan Latvijas periodā, gan pēc tam bieži koncertējis ārzemēs (Zviedrijā, Norvēģijā, Vācijā, Lielbritānijā, Centrālamerikas valstīs u. c.)

Literatūra: 34; 35.

Felikss Petkēvičs

(13./25. 07. 1883 Rīgā – 30. 09. 1948 Ventspilī) – poļu cilmes pianists, diriģents, pedagogs, īslaicīgi (1923–24) arī mūzikas kritiķis Rīgas krievu avīzē *Рижский Курьер* (kopš 1924 nosaukums *Русская Жизнь*). Līdz 1910 mācījies Krievu Ķeizarkās mūzikas biedrības Rīgas mūzikas skolā, O. Špringfelda klavieru klasē, pēc šīs mācību iestādes beigšanas bijis tās pedagogs. 1909–13 diriģējis vasaras koncertus Dubultos un Majoros; regulāri iesaistījies koncertdzīvē arī kā pianists, piedalījies atsevišķu latviešu mākslinieku rīkotos koncertos, tai skaitā A. Kalniņa autorvakaros (spēlējis viņa *Balādi* u. c. darbus). 20. gadsimta 20. gados bijis pasniedzējs Rīgas tautas konservatorijā un Rīgas 1. mūzikas institūtā, 30. gados – Ventspils tautas konservatorijā.

Literatūra: 2, 149.

Solomons Rozovskis

(15./27. 03., pēc citiem avotiem, 3./15. 03. 1878 Rīgā – 31. 07. 1962 Ņujorkā) – ebreju cilmes muzikologs, komponists, mūzikas pedagogs. 1902 beidzis Kijevas universitātes juridisko fakultāti, 1909 – Sanktpēterburgas konservatorijas kompozīcijas klasi (studējis pie J. Vītola un A. Ļadova), 1904–1908 apmeklējis arī N. Rimskā-Korsakova kontrapunkta un speciālās instrumentācijas klasi, vēlāk apguvis diriģēšanu pie A. Nikiša Leipcigā. Bijis mūzikas kritiķis vairākos Krievijas izdevumos – laikrakstā *День* (1913–14), žurnālā *Музыкальный Современник* un tā pielikumā *Хроника журнала “Музыкальный Современник”* (1915–1917). 1920–25 darbojies Rīgā – bijis laikraksta *Сегодня* mūzikas kritiķis, arī paša dibinātās Ebreju tautas konservatorijas direktors. 1925 pārcēlies uz Palestīnu, kur kļuvis par Kantoru skolas direktoru. No 1947 dzīvojis Ņujorkā – strādājis par pedagogu Jaunajā Sociālo Pētījumu skolā (*New School for Social Research*) un vēlāk Amerikas Ebreju Teoloģijas seminārā (*Jewish Theological Seminary of America*). Guvis starptautisku autoritāti ebreju mūzikas pētniecības jomā.

Literatūra: 25, 218; 32, 29.

Božena Vítvicka

(dzim. Zaborovska)

(? – 12. 01. 1923 Rīgā) – krievu teātra un mūzikas kritiķe. Agrā jaunībā iestājusies V. Dalmatova teātraursos Sanktpēterburgā; pēc to beigšanas ar skatuves vārdu *Raviča* spēlējusi Sanktpēterburgas, Harkovas, Rīgas, Orlas, Nižņijnovgorodas, Rostovas u. c. pilsētu teātros.

1891 atstājusi skatuvi un nodevusies jauno aktieru audzināšanai. No 20. gadsimta sākuma līdz 1915 vadījusi Ķeizarkās Krievu mūzikas biedrības Rīgas mūzikas skolas drāmas nodaļu. Regulāri pievērsusies arī žurnālistikai: bijusi teātra un mākslas kritiķe laikrakstā *Рижский Вестник* (19. gadsimta 90. gadi), vēlāk laikrakstā *Рижская Мысль* (ap 1907–15) un vairākās latviešu avīzēs, rakstījusi par teātri arī Viskrievijas presē. 1915–20 uzturējusies Petrogradā, kur sadarbojusies ar izdevumiem *Буржевые Ведомости*, *Театр и Искусство*, *Эхо*, *Эра*, *Мысль*, *Жизнь и Искусство*.

1920 beigās atgriezusies Latvijā un līdz pat nāvei vadījusi teātra un mākslas nodaļu laikrakstā *Рижский Курьер*, kopš 1922 bijusi žurnāla *Театр и Музыка*

redaktore, rakstījusi arī latviešu avīzēm *Latvis* un *Jaunākās Ziņas*. Enerģiski iestājusies par krievu teātra attīstību Rīgā.

Literatūra: 29, 277–279; 39; 40; 41.

Andrejs Zadonskis

(9./21. 10. 1897 Kuldīgā – 28. 10. 1941 Vartelandē, Vācijas okupētajā Polijas teritorijā) – dzejnieks, prozaiķis, aprakstu autors. Dzimis Kuldīgā, ukraiņu muižnieka un diplomēta agronoma Vasilija Zadonska ģimenē (māte, pēc tautības vāciete, bijusi Kurzemes mācītāja meita). Bērniību pavadījis tēva muižā Harkovas guberņā, beidzis ģimnāziju Žitomirā. Kopš 1920 pastāvīgi dzīvojis Latvijā (Kuldīgā, periodiski arī Rīgā). Ir daudzu laikrakstā *Сегодня* publicētu stāstu un dzejoļu autors, izdevis arī trīs prozas grāmatas. Mūzikas kritikai pievērsies tikai epizodiski (savulaik mācījies mūzikas skolā; dzīvodams Kuldīgā, piedalījies arī vietējās dziedāšanas biedrības koncertos). 1939 kopā ar vācbaltiešiem atstājis Latviju.

Literatūra: 28; 30, 86–92.